

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 337/1212/2023
Zarządu Powiatu w Myśliborzu
z dnia 10 lipca 2023 roku**

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2023-2027**

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Charakterystyka ogólna programu	4
1.1 Podstawy prawne programu	4
1.2 Ogólne założenia programu	5
II. Zjawisko niepełnosprawności i jego struktura w Powiecie Myśliborskim	5
2.1 Teoretyczne aspekty niepełnosprawności	5
2.2 Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Myśliborskim	7
III. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	11
3.1 Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu	11
3.2 Instytucje realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w Powiecie Myśliborskim	19
IV. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	22
V. Cele „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2027”	26
VI. Monitoring i ewaluacja Programu	31
VII. Źródła Finansowania Programu	31
VIII. Podsumowanie	31

Wprowadzenie

Stale rosnąca liczba osób niepełnosprawnych oraz różnorodność problemów, jakie związane są z niepełnosprawnością, sprawia, iż grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w społecznej polityce samorządu powiatowego. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023-2027 jest dokumentem mającym na celu realizację przez Powiat Myśliborski założeń polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja celu głównego programu ma dopełnienie również w zapisach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Myśliborskim na lata 2023-2027.

Program ma charakter otwarty. Z uwagi na zmieniające się warunki, potrzeby i oczekiwania osób niepełnosprawnych, dopuszcza się możliwość wprowadzania zmian w zakresie nowych obszarów działań oraz włączania, na różnych etapach jego realizacji, nowych uczestników. Program został wypracowany w oparciu o wnioski z realizacji poprzedniego programu oraz dostosowaniu założeń programowych do realnych problemów i potrzeb osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Myśliborskim.

Istotą Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest stworzenie na terenie powiatu myśliborskiego lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielanie osobom z niepełnosprawnością takiej pomocy, która umożliwi bądź w znacznym stopniu ułatwi im samodzielne funkcjonowanie w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym oraz rekreacji i turystyce.

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna będzie ciągła współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i mogących wspierać realizację Programu oraz samych zainteresowanych, tj. osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z przyjętymi standardami, określonymi w dokumentach prawnych, osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym i zawodowym. Osoby niepełnosprawne posiadają takie same fundamentalne prawa, jakie posiadają wszyscy obywatele i nie mogą być dyskryminowane, prześladowane czy marginalizowane ze względu na swoją dysfunkcję.

Przyjęcie Programu pozwoli na szersze uwzględnianie problemów osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne samorządu powiatowego w procesie kreowania właściwej polityki w tym zakresie.

I. Charakterystyka ogólna programu.

1.1 Podstawy prawne programu

Opracowanie i wdrażanie przez powiat Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest obowiązkiem ustawowym zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023, poz. 852).

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest spójny z:

- Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej,
- Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych,
- Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych
- Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Uchwalona przez Sejm 1 sierpnia 1997r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych zawiera katalog dziesięciu praw osób niepełnosprawnych w tym:

1. dostęp do dóbr i usług, umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
2. dostęp do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych, uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny;
3. dostęp do wszechstronnej rehabilitacji, mającej na celu adaptację społeczną;
4. dostęp do nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej;
5. pomoc psychologiczną, pedagogiczną i inną umożliwiającą rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych;
6. pracę na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystanie z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
7. zabezpieczenie społeczne uwzględniające konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym;
8. życie w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostęp do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania

- się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostęp do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej;
9. posiadanie samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz prawa do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych;
 10. pełne uczestnictwo w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce, odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

1.2 Ogólne założenia programu

Odbiorcami Programu są osoby niepełnosprawne i ich rodziny zamieszkałe na terenie powiatu myśliborskiego oraz instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się problematyką niepełnosprawności w powiecie.

Program obejmuje działania w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Celem działań zawartych w Programie jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełniejszego uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym. Program wskazuje – instytucjom i organizacjom działającym w obszarze polityki społecznej – kierunki działań profilaktycznych na rzecz ograniczania i łagodzenia skutków niepełnosprawności. Podkreśla znaczenie usamodzielnienia i aktywizacji osób niepełnosprawnych, nie pomijając jednocześnie kwestii wspierania osób z niepełnosprawnością we wszystkich płaszczyznach ich funkcjonowania.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 – 2027 wcielany będzie w życie poprzez konsekwentne realizowanie poszczególnych zadań, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie przedstawionych w dalszej części celów.

Koordynatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu. W trakcie konsultacji swoje uwagi do programu miały możliwość wnieść:

- Powiatowa Społeczna Rada ds. osób Niepełnosprawnych,
- osoby niepełnosprawne i ich rodziny,
- przedstawiciele jednostek i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- samorządy gminne.

II. Zjawisko niepełnosprawności i jego struktura w Powiecie Myśliborskim.

2.1 Teoretyczne aspekty niepełnosprawności.

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku przebytych chorób, wypadków czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej. Osoby te określa się najczęściej terminem „osoby

niepełnosprawne” rozumiejąc niepełnosprawność, jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

Wg Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny /lub/ psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnienie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami prawnymi i społecznymi.

W Polsce natomiast za niepełnosprawną uznaje się osobę, która uzyskała odpowiednie orzeczenie, lub osobę, która we własnym przekonaniu nie jest sprawna (takie wyróżnienie stosuje się w spisie powszechnym). Jednak wszelkie ulgi, pomoc oraz świadczenia zapisane w ustawach i innych aktach prawnych, które mają wspomóc osoby niepełnosprawne odwołują się do niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem wydanym przez właściwy organ.

Osoba niepełnosprawna mająca prawne potwierdzenie swojej niepełnosprawności to osoba posiadająca orzeczenie o:

- niepełnosprawności,
- stopniu niepełnosprawności,
- niezdolności do pracy / samodzielnej egzystencji / grupie inwalidzkiej.

Orzeczenie o niepełnosprawności wydawane jest dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia. Osoby te zaliczane są do niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydawane jest dla osób, które ukończyły 16 rok życia. Wyróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności:

- 1) **znaczny** stopień niepełnosprawności ma osoba z naruszoną sprawnością organizmu, która jest:
 - niezdolna do podjęcia zatrudnienia,
 - zdolna do pracy jedynie w zakładzie pracy chronionej, albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagająca – niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- 2) **umiarkowany** stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, która jest zdolna do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagająca pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych,
- 3) **lekki** stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, zdolna do wykonywania pracy, nie wymagająca pomocy innej osoby w pełnieniu ról społecznych.

Tabela Wykaz równorzędnych orzeczeń kwalifikujących osobę do grupy osób niepełnosprawnych prawnie oraz określenia stosowanych w klasyfikacji niepełnosprawności / inwalidztwa prawnego

Stopień niepełnosprawności	Rodzaje orzeczeń równorzędnych	Grupa inwalidzka
ZNACZNY	<ul style="list-style-type: none">– całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji,– stała lub długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym z prawem do zasiłku pielęgnacyjnego	I (pierwsza)
UMIARKOWANY	<ul style="list-style-type: none">– całkowita niezdolność do pracy,– II grupa inwalidztwa,	II (druga)
LEKKI	<ul style="list-style-type: none">– częściowa niezdolność do pracy,– stała lub długotrwała niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym bez prawa do zasiłku pielęgnacyjnego	III (trzecia)

Źródło: opracowanie własne

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób. Osoby niepełnosprawne z reguły są słabiej wykształcone, przejawiają mniejszą aktywność zawodową, co w konsekwencji sprawia, że częściej dotyka je zjawisko ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Nierówność szans na początku drogi życiowej, pogłębiona zostaje w dorosłym życiu poprzez gorsze przygotowanie zawodowe i społeczne, a zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie te osoby.

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny wymagają szczególnego zainteresowania oraz różnorodnych form wsparcia i opieki. Bez pomocy ze strony państwa, osoby te nie są w stanie samodzielnie rozwiązywać wielu swoich ważnych problemów. To właśnie na społeczeństwie obywatelskim spoczywa obowiązek wyrównywania szans życiowych tym osobom oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji, zarówno społecznej jak i zawodowej.

2.2 Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Myśliborskim.

Powiat myśliborski nie prowadzi rejestru osób niepełnosprawnych, a zebranie szczegółowych danych na temat liczby osób niepełnosprawnych w powiecie jest niemożliwe z uwagi na brak danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Przedstawiona w Programie liczba osób niepełnosprawnych w powiecie myśliborskim opiera się wyłącznie na danych pochodzących z orzecznictwa.

Poniższa Tabela prezentuje, jaką ilość orzeczeń, legitymacji oraz kart parkingowych dla mieszkańców powiatu myśliborskiego wydał Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu w latach 2019-2022.

Tabela: Sprawy rozpatrzone przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Rok	Ilość wydanych orzeczeń	Ilość wydanych legitymacji	Ilość wydanych kart parkingowych
2019	1 331	186	141
2020	1213	126	218
2021	1184	123	143
2022	1239	138	196

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ilości wydanych orzeczeń dla mieszkańców powiatu myśliborskiego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2018-2022 z podziałem na osoby powyżej i poniżej 16 roku życia.

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń w latach 2018-2022 przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Rok	Ilość wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności
2018	1 124	183
2019	1 160	171
2020	1 006	207
2021	1 014	170
2022	1 069	170

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Na podstawie przekazanych danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu można stwierdzić, że ilość wydawanych orzeczeń w latach 2018 – 2022 dla mieszkańców powiatu myśliborskiego miało tendencję spadkową, spowodowaną panującą w kraju pandemią covid-19 i wejściem w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, która wydłużyła ważność orzeczeń.

Łączna liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu jest różna od liczby wydanych orzeczeń z podziałem na przyczyny niepełnosprawności, gdyż wliczane są do niej decyzje odmowy wydania orzeczenia.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności w Myśliborzu w latach 2019-2022 z podziałem na stopień niepełnosprawności.

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń w latach 2019-2022 z podziałem na stopień niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	2019	2020	2021	2022
znaczny	292	320	279	296
umiarkowany	511	435	495	524
lekki	247	182	151	174
do 16 roku życia	140	169	157	142
Razem	1190	1106	1082	1136

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Na podstawie ww. danych można zaobserwować, iż w powiecie myśliborskim wśród osób niepełnosprawnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W 2022 roku udział tych osób w ogólnej liczbie wydanych orzeczeń wyniósł – 46,13%. Kolejną grupą były osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 26,06% oraz osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności 15,35%. Najmniejszą grupę w 2022 roku stanowiły orzeczenia o niepełnosprawności wydawane dla osób do 16 roku życia – 12,50%.

Tabela. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczynę niepełnosprawności oraz stopień niepełnosprawności w 2022 r.

L.p.	Przyczyna niepełnosprawności	Osoby powyżej 16 roku życia			Osoby poniżej 16 roku życia	Razem
		Stopień niepełnosprawności				
		znaczny	umiarkowany	lekki		
1.	01-U	8	9	0	6	23
2.	02-P	6	24	7	4	41
3.	03-L	2	16	27	3	48
4.	04-O	13	5	6	1	25
5.	05-R	23	160	63	8	254
6.	06-E	1	11	3	2	17
7.	07-S	55	124	32	15	226
8.	08-T	22	17	11	6	56
9.	09-M	44	61	6	3	114
10.	10-N	105	65	8	42	220
11.	11-I	14	31	10	13	68
12.	12-C	3	1	1	39	44
RAZEM		296	524	174	142	1136

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Objaśnienie symboli:

01-U – upośledzenie umysłowe,

02-P – choroby psychiczne,

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

- 04-O – zaburzenia narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo – płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne,
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Zauważyć można również, że najczęściej orzeczeń wydawanych jest z powodu dysfunkcji narządu ruchu – 22,36%, chorób układu oddechowego i krążenia – 19,89%, chorób neurologicznych – 19,37% oraz chorób układu moczowo - płciowego – 10,04%. Mniejszą grupę tworzą osoby z chorobami: innymi schorzeniami – 5,99%, chorobami układu pokarmowego – 4,93%, oraz z zaburzeniami głosu, mowy i chorobami słuchu - 4,23%, całościowymi zaburzeniami rozwojowymi – 3,87%, a także z chorobami psychicznymi – 3,61% i zaburzeniami narządu wzroku – 2,20%.

Wykres. Liczba wydanych orzeczeń z podziałem na przyczynę niepełnosprawności.

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń w latach 2019-2022 z podziałem na płeć.

Płeć	2019	2020	2021	2022
kobieta	557	517	519	542
mężczyzna	633	589	563	594

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Z powyższej tabeli wynika, że ponad połowa orzeczeń wydawana jest dla mężczyzn i utrzymuje się na poziomie ok. 53% wszystkich wniosków.

III. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

3.1 Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, a realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych.

Podział środków, jakie Powiat Myśliborski otrzymuje z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych w każdym roku opiniuje Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, a następnie zatwierdza Rada Powiatu Myśliborskiego, w oparciu o doświadczenie wynikające z realizacji wniosków z poprzednich lat, składanych przez osoby z niepełnosprawnością. Za priorytetem uznaje się zadania, których realizacja umożliwi lub w znaczny sposób ułatwi osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności i funkcjonowanie w środowisku.

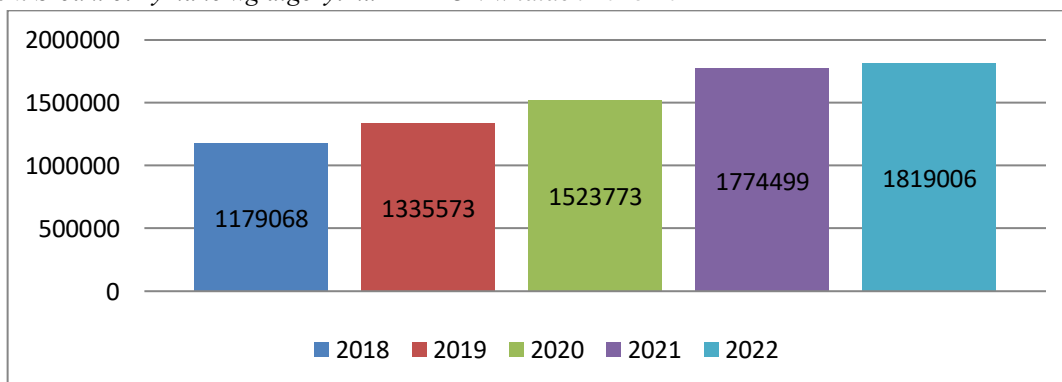
Tabela. Kwoty otrzymane wg algorytmu z PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Rok	Kwota ogółem	Kwota przeznaczona na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej	Kwota przeznaczona na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej
2018	1.179.068,00	681.188,00	497.880,00
2019	1.335.573,00	792.693,00	542.880,00
2020	1.523.773,00	908.893,00	614.880,00
2021	1.774.499,00	1.123.619,00	650.880,00
2022	1.819.006,00	1.042.126,00	776.880,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu.

Z powyższej tabeli wynika, iż Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnej z roku na rok przekazuje więcej środków finansowych na rehabilitację zawodową i społeczną.

Rysunek. Środki otrzymane wg algorytmu z PFRON w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu.

Do zadań realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu finansowanych ze środków PFRON zalicza się udzielanie dofinansowań:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów;
- likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
- usług tłumacza języka migowego oraz tłumacza – przewodnika;
- kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji połączoną z elementami wypoczynku. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań. Program turnusu powinien zawierać elementy rehabilitacji zgodnej z rodzajem schorzenia uczestnika.

Turnusy odbywają się tylko w ośrodkach, które posiadają wpis Wojewody uprawniający do organizowania turnusów lub przyjmowania grup turnusowych. O dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym może ubiegać się osoba, która posiada aktualne orzeczenie o niepełnosprawności. Czas trwania turnusu wynosi, co najmniej 14 dni.

Sprzęt rehabilitacyjny to sprzęt wspomagający usprawnienie zaburzonych funkcji organizmu lub wspomagający proces rehabilitacji. Zatem do sprzętu można zaliczyć wszelkie urządzenia, których wybór zależy od rodzaju niepełnosprawności i od indywidualnych uwarunkowań psychofizycznych osób niepełnosprawnych, które będą korzystały z tego sprzętu, np.: łóżko rehabilitacyjne, rehabilitacyjny rower trójkołowy, rotor, rower stacjonarny, orbitrek.

Przedmioty ortopedyczne to sprzęty, które niezbędne są osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałej niepełnosprawności, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego (są nimi m.in.: protezy, kule łokciowe, wózki inwalidzkie, ortezy).

Środki pomocnicze to środki, które ułatwiają w znacznym stopniu, bądź umożliwiają, funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym (są nimi np.: pomoce optyczne dla niedowidzących, aparaty słuchowe, cewniki, pieluchomajtki).

Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w ostatnich latach stało się jednym z kluczowych zadań powiatu związanych ze wsparciem codziennego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością oraz procesem ich usprawniania w warunkach domowych.

Bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania, uniemożliwiają lub utrudniają swobodne przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym.

Z kolei **bariery w komunikowaniu się** to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się lub/i przekazywanie informacji.

Bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powoduje bardziej sprawne działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwia bardziej wydajne jej funkcjonowanie

Organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych odgrywa bardzo ważną rolę w procesie rehabilitacji osób z niepełnosprawnością. Powyższe działania, zwiększając aktywność, przyspieszają proces integracji społecznej.

Upowszechnianie **sportu** pozwala nabywać i podnosić sprawność fizyczną osób niepełnosprawnych. Poza tym sport, jako element zdrowego stylu życia chroni zdrowie i ogranicza skutki niepełnosprawności.

Z kolei rozpowszechnianie **kultury** wśród niepełnosprawnych umożliwia tym osobom korzystanie z dóbr dziedzictwa narodowego. Jest to ambitna forma spędzania wolnego czasu o szerokich walorach poznawczych i kształcących.

Organizowanie **rekreacji** umożliwia wytchnienie, odpoczynek od pracy, co zapobiega przemęczeniu i tym samym służy ochronie zdrowia.

Turystyka stanowi aktywne formy spędzania wolnego czasu. Realizowana jest w postaci wyjazdów poza miejsce stałego zamieszkania lub wędrowki w celach krajoznawczych.

Warsztaty Terapii Zajęciowej to wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki, stwarzające osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Celem działania warsztatów jest rehabilitacja, zmierzająca do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności niezbędnych do możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia w środowisku.

Realizacja przez warsztat powyższego celu, odbywa się poprzez:

1. rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
2. rozwijanie umiejętności przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej,
3. rozwijanie psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy,
4. przygotowanie do życia w środowisku społecznym, między innymi przez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach oraz innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu, a także poprawę kondycji psychicznej.

W Powiecie Myśliborskim funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Dębnie, dla którego organem założycielskim jest Gmina Dębno. Placówka prowadzi działalność rehabilitacyjną w systemie opieki dziennej dla 30 osób z terenu Miasta i Gminy Dębno, które ukończyły 16 rok życia i zostały zakwalifikowane do rehabilitacji w formie terapii zajęciowej przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, w stosunku do których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy. Działalność placówki oparta jest głównie na oddziaływaniach terapeutycznych za pomocą zorganizowanych zajęć i pracy, dostosowanej do możliwości i zainteresowań każdego z uczestników. Uczestnicy biorą udział w zajęciach w pracowniach: stolarskiej, dziewiarsko-krawieckiej, komputerowej, wikliniarskiej, gospodarstwa domowego i plastycznej. Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzi również zajęcia dodatkowe z zakresu kultury, sportu i wypoczynku oraz realizacji indywidualnych zainteresowań i zamiłowań uczestników.

Poniższa tabela ukazuje wysokość wydatkowanych środków PFRON przeznaczonych na realizację powyższych zadań.

Tabela: Środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydatkowane w latach 2018-2022

Rok	Działalność WTZ	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych		Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze		Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się oraz technicznych		Dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych	
		Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób	Kwota w zł	Liczba osób
2018	494.816,37	167.672,00	180	221.134,85	254	220.438,91	39	29.860,00	929
2019	542.880,00	179.216,00	180	233.959,05	207	301.273,24	61	28.756,61	713
2020	611.304,39	176.444,00	170	278.358,36	170	385.192,29	54	33.851,15	765
2021	650.880,00	216.417,00	141	330.538,93	235	342.137,96	84	39.823,42	636
2022	720.702,48	236.458,00	149	350.038,95	201	345.932,23	60	38.588,60	614

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu.

Od 2012 roku Powiat Myśliborski realizuje pilotażowy program Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. "Aktywny samorząd". Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. W 2018 roku rozszerzono zakres pomocy w ramach programu i obejmuje on następujące obszary wsparcia:

I. Moduł I:

1. Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu);
- Zadanie 2 i 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu lub dysfunkcją narządu słuchu);
- Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu (adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu);

2. Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym:

- Zadanie 1, 3 i 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia; do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z dysfunkcją narządu wzroku lub obu rąk; do osób z umiarkowanym stopniem z dysfunkcją narządu wzroku oraz do osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności z dysfunkcją narządu słuchu);
- Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
- Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);

3. Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze

znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym);

- **Zadanie 2** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności);
- **Zadanie 3** – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);
- **Zadanie 4** – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne – co najmniej na III poziomie jakości (adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności);
- **Zadanie 5** – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego (adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 16 roku życia lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania);

4. Obszar D - pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej tj. dziecka będącego pod opieką Wnioskodawcy, przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką (dziennego opiekuna, niani lub w ramach klubu dziecięcego, punktu przedszkolnego, zespołu wychowania przedszkolnego).

II. MODUŁ II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej lub szkole policealnej lub kolegium, a także do osób mających przewód doktorskich otwarty poza studiami doktoranckimi.

Tabela. Kwoty otrzymane na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd” w latach 2018-2022.

Rok	Kwota ogółem	Moduł I	Moduł II
2018	192.728,00 zł	138.415,00 zł	54.313,00 zł
2019	184.142,01 zł	98.386,01 zł	85.756,00 zł
2020	275.779,49 zł	195.254,44 zł	80.525,05 zł
2021	269.733,43 zł	165.989,28 zł	103.744,15 zł
2022	280.685,68 zł	185.682,24 zł	95.003,44 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu.

Z powyższej tabeli można zaobserwować, że środki finansowe przekazane przez PFRON na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd” na przestrzeni lat 2018-2022 wzrosły o około 45%.

W 2020 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu realizowało również program „**Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi**”. Kwota przekazana na realizację programu przez PFRON to 480.000,00 zł. Pomoc finansowa w ramach Modułu III programu skierowana była do osób niepełnosprawnych, które są:

- 1) uczestnikami warsztatów terapii zajęciowej;
- 2) uczestnikami środowiskowych domów samopomocy, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 3) podopiecznymi dziennych domów pomocy społecznej, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 4) podopiecznymi placówek rehabilitacyjnych, których działalność finansowana jest ze środków PFRON na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 5) uczestnikami programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorcza PFRON i w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne;
- 6) pełnoletnimi (od 18 do 25 roku życia) uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim;
- 7) pełnoletnimi (od 18 do 24 roku życia) wychowankami specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, bądź uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy funkcjonujących na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe;
- 8) pełnoletnimi (od 18 do 25 roku życia) wychowankami ośrodków rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawczych oraz ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych funkcjonujących na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.

W ramach programu wsparcie otrzymało 220 osób na łączną kwotę 465.000,00 zł.

W latach 2020-2022 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu realizowało program „**Opieka wytchnieniowa**” ogłoszony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej finansowany z Funduszu Solidarnościowego. W latach 2020-2021 program realizowany był w formie świadczenia usługi opieki wytchnieniowej poprzez zapewnienie członkom rodziny

lub opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami niepełnosprawnymi ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem równoważnym, możliwości skorzystania z specjalistycznego poradnictwa w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Od 2022 roku opiekunowie osób niepełnosprawnych mogli skorzystać z usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Tabela. Kwoty wydatkowane na realizację programu „Opieka wytchnieniowa” oraz liczba osób objęta wsparciem w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Kwoty wydatkowane	6.650,00	40.000,00	34.242,00
Liczba osób	7	21	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu w 2022 roku realizowało program „**Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**” finansowany z Funduszu Solidarnościowego, który miał na celu zapewnienie dostępności do usług asystencji osobistej, tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych.

Kwota otrzymana na realizację zadania to 804.450,00 zł, kwota wydatkowana na świadczone usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej 631.024,41 zł, wsparciem zostało objętych 25 osób.

W 2022 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu przystąpiło do realizacji programu „**Samodzielność – Aktywność – Mobilność**” finansowanego ze środków PFRON.

Program obejmuje dwa moduły.:

1. **Mieszkanie dla absolwenta**, którego celem jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności dla beneficjenta. Na realizację, którego otrzymano środki w wysokości 102.855,42 zł. W 2022 roku nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie wynajmu mieszkania dla osoby niepełnosprawnej. Program realizowany będzie w latach 2022-2026.
2. **Dostępne mieszkanie**, którego celem jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych. Na realizację otrzymano 79.998,64 zł. W 2022

roku nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie do zamiany mieszkania. Program realizowany będzie w latach 2022-2025.

Ponadto w 2022 roku w ramach projektu „Region Dobrego Wsparcia” finansowanego ze środków budżetu państwa oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WZ 2014-2020 przy współpracy z Województwem Zachodniopomorskim (lider), Fundacją Nauka dla Środowiska, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej i Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej utworzono mieszkanie opieki wytchnieniowej, w którym zapewniona będzie opieka osobie zależnej na czas, gdy nie może jej sprawować opiekun.

3.2 Instytucje realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w Powiecie Myśliborskim

Na terenie powiatu myśliborskiego funkcjonują instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych oraz podejmowane są działania mające na celu wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w codziennym funkcjonowaniu. Należą do nich m.in.:

1. Ośrodki Pomocy Społecznej w Barlinku, Boleszkowicach, Dębnie, Nowogrodku Pomorski i w Myśliborzu, które prowadzą działania z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym zgodnie z ustawą o pomocy społecznej;
2. Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych w Myśliborzu jest placówką świadczącą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności;
3. Środowiskowe Domy Samopomocy przeznaczone są dla osób przewlekłe psychicznie chorych, niepełnosprawnością intelektualną, wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi. W Powiecie Myśliborskim funkcjonują 4 Środowiskowe Domy Samopomocy w Dębnie, Myśliborzu, Barlinku i Osinie;
4. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Dębnie zapewnia dzieciom wymagającym szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo - wychowawczej, opiekę, wychowanie, leczenie, rehabilitację, rewalidację oraz specjalistyczną opiekę i inny niezbędne oddziaływania terapeutyczne;

5. Niepubliczne Przedszkole „Bratek” jest niepublicznym przedszkolem specjalnym w rozumieniu przepisów Ustawy o systemie oświaty. Obecnie prowadzi działania w dwóch lokalizacjach tj. Barlinek, ul. Szosowa 2B oraz Laskowo 16 gm. Przelewice. Zadaniem przedszkola jest realizacja podstawy programowej wychowania przedszkolnego w tym edukacja, terapia i opieka dostosowana do potrzeb dzieci z niepełnosprawnością od 2,5 roku życia do podjęcia nauki w szkole;
6. Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy jest specjalistyczną placówką przeznaczoną do realizacji obowiązku szkolnego dla dzieci i młodzieży ze sprzężoną niepełnosprawnością, realizujących: roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne, edukację na poziomie szkoły podstawowej. Do placówki mogą uczęszczać uczniowie w wieku od 3 do 25 r. ż. z: niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnością ruchową, autyzmem i Zespołem Aspergera, z zaburzeniami wzroku i słuchu oraz z innymi niepełnosprawnościami;
7. Szkoła Przystosowująca do Pracy przeznaczona jest dla uczniów (absolwentów szkół podstawowych) z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnością sprzężoną do 24 roku życia. Kształcenie odbywa się w cyklu 3 letnim (z możliwością wydłużenia etapu nauczania o jeden rok) w oparciu o program nauczania dla szkoły przystosowującej do pracy. Głównym celem kształcenia szkoły jest przygotowanie uczniów do pełnienia ról społecznych i samodzielnego - na miarę możliwości - dorosłego życia;
8. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Myśliborzu jest placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Ośrodek posiada oddział przedszkolny, szkołę podstawową oraz szkołę przystosowującą do pracy;
9. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej polegające na ustaleniu niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. Orzekanie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wykonywane jest do celów:
 - odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
 - szkolenia, w tym specjalistycznego,
 - zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
 - uczestnictwa w terapii zajęciowej,

- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji
- spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym,
- prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

Ponadto Zespół zajmuje się wydawaniem legitymacji dokumentujących niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności, wydawaniem kart parkingowych, wspieraniem osób niepełnosprawnych w zakresie udzielania informacji o przysługujących ulgach i uprawnieniach. Zespół współdziała z organami administracji rządowej i organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach pomocy społecznej, rehabilitacji i zatrudnianiu osób niepełnosprawności zgodnie ze wskazaniami zawartymi w orzeczeniu o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;

10. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne na terenie Powiatu Myśliborskiego funkcjonują jako placówki oświatowe działające na rzecz dzieci i rodziców, dla których organem prowadzącym jest Rada Powiatu w Myśliborzu, zaś organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty w Szczecinie. W poradniach wydaje się orzeczenia dotyczące: kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz opiniowania potrzeby wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Prowadzona jest m.in. opieka logopedyczna i terapia dzieci niepełnosprawnych. Na terenie powiatu działają trzy poradnie: w Dębnie, Myśliborzu oraz w Barlinku;

11. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych pełnią różne funkcje społeczne. Stanowią one bardzo ważny element budowy społeczeństwa obywatelskiego, które oparte jest na poszanowaniu wolności i interesów wszystkich grup społecznych oraz wspólnego dobra. W Powiecie Myśliborskim działają na rzecz osób niepełnosprawnych następujące organizacje:

- Stowarzyszenie Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń” w Myśliborzu,
- Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym „Bratek” w Barlinku,
- Polski Związek Niewidomych koło w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej oddziały w Myśliborzu i Barlinku,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów koło w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków koło w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Myśliborzu i Barlinku,
- Stowarzyszenie „Radość Dzieciom” w Dębnie,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Bądźmy Razem” w Dębnie,
- Stowarzyszenie „PACTUM” w Dębnie.

IV. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych

Celem rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Do realizacji powyższego celu niezbędne jest:

- 1) dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
 - a) przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
 - b) ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
- 2) prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- 3) przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- 4) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- 5) określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy.

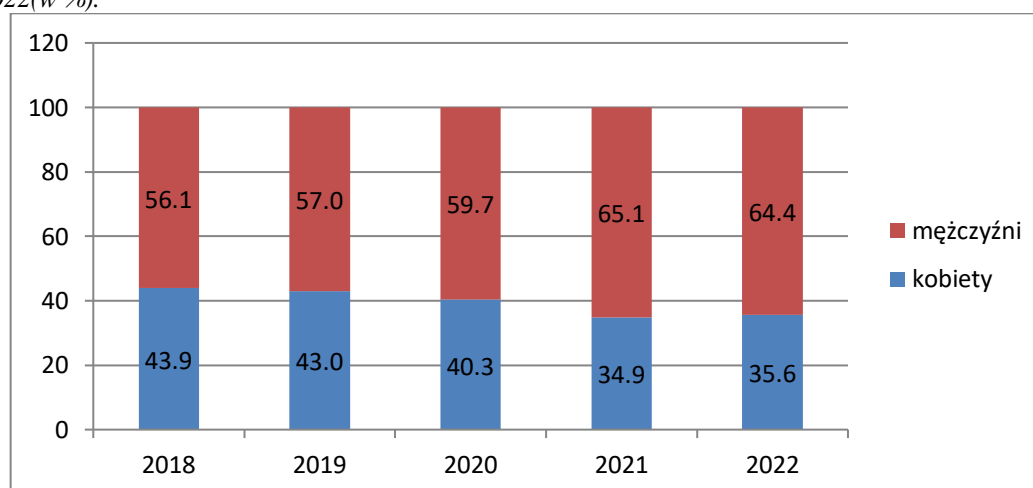
W powiatowych urzędach pracy na pomoc mogą liczyć zarówno osoby niepełnosprawne, którym przysługuje status bezrobotnego jak również te, którym ten status nie przysługuje (rejestrowane są wtedy, jako osoby poszukujące pracy). Pojęcia „bezrobotny” oraz „poszukujący pracy” zostały zdefiniowane w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji

zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z powyższą ustawą bezrobotny, to osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Natomiast poszukujący pracy, to osoba poszukująca zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub innej formy pomocy określonej w ustawie, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy.

Rehabilitacja zawodowa opiera się głównie na:

- szkoleniach, przekwalifikowaniach,
- przyznawaniu dotacji na prowadzenie działalności gospodarczej,
- zwrotach kosztów wyposażenia stanowisk pracy,
- finansowaniu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy (staże),
- finansowaniu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym.

Wykres. Niepełnosprawni bezrobotni w podziale na płeć w powiecie myśliborskim – udział procentowy w latach 2018-2022(w %).

Źródło: Opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim” 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 rok.

Z danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu wynika, że zdecydowana większość osób powyżej 16 roku życia ubiegających się o wydanie orzeczenia nie jest zatrudnionych. Poniższa tabela przedstawia zatrudnienie oraz posiadane wykształcenia osób składających wnioski o wydanie orzeczenia na przestrzeni lat 2019-2022.

Tabela: Liczba wydanych orzeczeń w latach 2019-2022 z podziałem na wykształcenie i zatrudnienie.

Rok	Wykształcenie				Zatrudnienie		
	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	Tak	Nie
2019	122	300	292	259	77	83	967
2020	105	265	280	223	64	92	845
2021	95	254	261	235	80	69	856
2022	90	274	278	262	90	78	916

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu.

Według danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myśliborzu wynika, iż największą liczbę osób składających w 2022 roku wnioski o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności posiada wykształcenia zasadnicze – 278 osób, podstawowe – 274 osoby oraz średnie – 262 osoby. Najmniejszą liczbę osób stanowią osoby posiadające wykształcenia mniej niż podstawowe oraz wyższe – 90 osób.

Osoby niepełnosprawne stanowią kategorię osób, dla których podjęcie pracy zawodowej oznacza nie tylko polepszenie sytuacji finansowej, ale również zwiększenie poczucia własnej wartości. Jednak ze względu na istnienie wielu barier jak i stereotypów, znalezienie pracy przez te osoby jest bardzo trudne. Znaczna część osób z niepełnosprawnością rezygnuje z podjęcia prób poszukiwania pracy.

W badanym okresie strukturę zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w przedstawiają poniższe tabele.

Tabela. Bezrobotne osoby niepełnosprawne w powiecie myśliborskim w latach 2018-2022.

Rok	Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych mężczyzn
2018	171	78	93
2019	151	67	84
2020	135	56	79
2021	122	45	77
2022	101	36	65

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu.

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych zmalała na przestrzeni lat 2018-2022 z 171 osób do 101. Większą liczbę bezrobotnych osób niepełnosprawnych stanowią mężczyźni.

Z danych podanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu wynika, że większą liczbę osób zarejestrowanych stanowią osoby posiadające lekki stopień niepełnosprawności co pokazuje poniższa tabela.

Tabela. Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych z podziałem na stopień niepełnosprawności w latach 2018-2022.

Stopień niepełnosprawności	2018	2019	2020	2021	2022
znaczny	5	5	4	4	1
umiarkowany	40	35	27	26	14
lekki	21	111	104	92	86

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu.

Środki przekazane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację zawodową w latach 2018-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Środki PFRON przekazane na rehabilitację zawodową w latach 2018-2022

Nazwa zadania	2018	2019	2020	2021	2022
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (staże) (art. 11)	40.000,00	25.738,00	5.180,00	28.445,00	53.000,00
Udzielanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (art. 12a)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Udzielanie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Refundacja kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych (art. 26) – realizacja PUP	0,00	17.221,10	0,00	0,00	0,00
Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym w pracy (art. 26d)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej (art.26e)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansowanie kosztów szkoleń i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 38 i 40)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zobowiązania dotyczące finansowania kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych (art. 38 i 40)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Razem:	40.000,00	42.959,10	5.180,00	28.445,00	53.000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu.

Zawarte powyżej dane wskazują, że największą popularnością cieszą się staże dla osób niepełnosprawnych. Środki przeznaczone na rehabilitację zawodową kształtowały się na podobnym poziomie, jedynie w latach 2020-2021 były one niższe w związku z występowaniem w Polsce pandemii koronawirusa i obowiązującymi obostrzeniami sanitarno-epidemiologicznymi.

Poniższa tabela przedstawia rodzaj udzielanej pomocy osobom niepełnosprawnym przez Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu w latach 2018-2022, z udziałem środków PFRON, Funduszu Pracy oraz ze środków Unii Europejskiej.

Tabela. Rodzaj udzielanej pomocy osobom niepełnosprawnym przez PUP w Myśliborzu w latach 2018-2022

Rok	Środki finansowe	Szkolenia	Staże	Prace interwencyjne	Roboty publiczne	Dotacja na podjęcie działalności	Refundacja kosztów przystosowania istniejącego stanowiska pracy
2018	PFRON	0	5	2	0	0	0
	Fundusz Pracy	3	3	5	3	0	0
	Unia Europejska	3	16	0	0	1	0
2019	PFRON	0	1	1	0	0	0
	Fundusz Pracy	0	3	4	2	0	0
	Unia Europejska	3	16	0	0	2	0
2020	PFRON	0	1	0	0	0	1
	Fundusz Pracy	1	0	3	1	0	0
	Unia Europejska	0	4	1	0	2	0
2021	PFRON	0	3	1	0	0	0
	Fundusz Pracy	0	2	1	2	0	0
	Unia Europejska	5	5	0	0	0	0
2022	PFRON	0	6	0	0	0	0
	Fundusz Pracy	1	4	4	2	0	0
	Unia Europejska	1	7	0	0	0	0

Zródło: dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu.

V. Cele „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 - 2027”

Głównym celem Programu jest poprawa jakości życia, integracji społecznej i możliwości rozwoju osób niepełnosprawnych poprzez realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudnieniu oraz przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych. Realizacja poszczególnych działań zawartych w „Powiatowym programie działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2023 – 2027” ma za zadanie wyrównać szanse życiowe, wspomóc integrację ze społecznością lokalną oraz zmienić postrzeganie osób z niepełnosprawnością wśród mieszkańców powiatu myśliborskiego w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych niepełnosprawnością.

Tabela. Cele szczegółowe oraz poszczególne działania, aby możliwa była realizacja celu nadrzędnego Programu.

Cel 1: Wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do rehabilitacji społecznej.			
Działanie	Termin realizacji	Realizator	Wskaźniki działania
1.1. Uczestnictwo osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.	2023-2027	Samorząd powiatowy, PCPR, PFRON	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób korzystających z dofinansowania, – kwota środków wydatkowana na zadanie.
1.2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscu ich zamieszkania, likwidację barier technicznych i w komunikowaniu się, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.	2023-2027	Samorząd powiatowy, PCPR, PFRON	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania, – kwota środków wydatkowana na zadanie
1.3. Realizacja programów finansowanych ze środków PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w życiu społecznych, tj. „Aktywny samorząd”, „Program Wyrównywania różnic między regionami.”.	2023-2027	PCPR, PFRON, samorząd powiatowy,	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały dofinansowanie, – ilość podmiotów objęta dofinansowaniem, – kwota środków wydatkowana na zadanie.
1.4. Kształtowanie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej poprzez usługi wsparcia dziennego, tj. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy.	2023-2027	PCPR, PFRON, samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe,	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach.
1.5. Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym poprzez udział w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i turystycznych oraz inicjowanie działań na ich rzecz.	2023-2027	PCPR, PFRON, organizacje pozarządowe,	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w wydarzeniach. – kwota środków wydatkowana na zadanie.

Cel 2: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do rynku pracy.			
Działanie	Termin realizacji	Realizator	Wskaźniki działania
2.1. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy	2023-2027	PUP	<ul style="list-style-type: none"> - ilość publikacji na temat oferty działań dla osób niepełnosprawnych, - ilość spotkań informacyjnych dla pracodawców
2.2. Wspieranie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	2023-2027	PUP, PFRON	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły zatrudnienie, - ilość nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, - kwota środków wydatkowana na zadanie
2.3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych zgodnie z potrzebami rynku pracy.	2023-2027	PUP, PCPR, samorządy gminne, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych, które ukończyły szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe, - kwota środków wydatkowana na zadanie.
2.4. Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w ramach programu „Aktywny samorząd”.	2023-2027	PFRON, PCPR, samorząd powiatowy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze wsparcia,
2.5. Udzielenie wsparcia zatrudnionym osobom niepełnosprawnym w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (przebywającej w żłobku i przedszkolu) w ramach programu „Aktywny samorząd”.	2023-2027	PFRON, PCPR, samorząd powiatowy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze wsparcia,
2.6. Wspieranie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne.	2023-2027	PUP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej, - kwota środków wydatkowania na zadanie.
2.7. Rozwijanie usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych oraz działań ukierunkowanych na zwiększenie aktywności w poszukiwaniu pracy przez osoby niepełnosprawne.	2023-2027	PUP	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami z zakresu pośrednictwa pracy, - liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami z zakresu poradnictwa zawodowego, - liczba osób, które ukończyły szkolenie z zakresu technik poszukiwania pracy.
2.8. Realizacja programów aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków krajowych i unijnych.	2023-2027	PUP, PCPR, OPS	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych, które wzięły udział w projektach aktywizacyjnych, - kwota środków wydatkowana na zadanie.

Cel 3: Wzmocnienie działań profilaktycznych oraz rozwój różnych form wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.			
Działanie	Termin realizacji	Realizator	Wskaźniki działania
2.1. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym poradnictwo oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjnych dot. niepełnosprawności i jej konsekwencji	2023-2027	PCPR, PUP, samorząd powiatowym, samorządy gminne, NZOZ, organizacje pozarządowe.	– ilość udostępnionych materiałów, – ilość spotkań informacyjnych, dla pracodawców oraz osób niepełnosprawnych.
2.2. Zapewnienie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	2023-2027	PUP, PCPR, samorząd powiatowy, samorządy gminne.	– ilość udzielonych usług opiekuńczych
2.3. Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej	2023-2027	PFRON, samorząd powiatowy, PCPR, samorząd gminny	– liczba uczestników,
2.4. Prowadzenie Środowiskowych Domów Samopomocy	2023-2027	Samorządy gminne, organizacje pozarządowe,	– liczba uczestników,
2.5. Prowadzenie Domów Pomocy Społecznej	2023-2027	Samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR	– liczba mieszkańców,
2.6. Prowadzenie świetlic terapeutycznych, integracyjnych lub socjoterapeutycznych.	2023-2027	Samorządy gminne, organizacje pozarządowe,	– liczba uczestników,
2.7. Prowadzenie wczesnej interwencji i wspomaganie rozwoju dziecka.	2023-2027	Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe,	– liczba osób korzystających ze wsparcia
Cel 4: Poprawa dostępności i wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.			
Działanie	Termin realizacji	Realizator	Wskaźniki działania
4.1 Pomoc w zakupie środków transportu przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych.	2023-2027	PFRON, PCPR, samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe,	– ilość zakupionych samochodów,

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 - 2027

4.2 Wdrożenie i korzystanie przez osoby niepełnosprawne z Systemu Obsługi Wsparcia (SOW) - obsługa za pośrednictwem platformy internetowej.	2023-2027	PFRON, PCPR, samorząd powiatowy	- liczba osób korzystająca z SOW,
4.3 Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	2023-2027	PFRON, samorząd powiaty, samorządy gminne, organizacje pozarządowe	- ilość dostosowanych obiektów,
4.4 Pomoc w doposażeniu w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny jednostek, które prowadzą rehabilitację	2023-2027	PFRON, PCPR, organizacje pozarządowe, instytucje prowadzące rehabilitację	- ilość podmiotów, którym przyznano dofinansowanie,
4.5 Zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych	2023-2027	PFRON, organizacje pozarządowe, samorządy gminne, samorząd powiatowy,	- liczba asystentów, - liczba osób, które korzystają ze wsparcia asystenta,
4.6 Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych	2023-2027	PUP, PCPR, Samorząd powiatowy, samorządy gminne.	- ilość dostosowanych stron,
4.7 Aktualizacja i udostępnianie bazy danych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	2023-2027	Samorząd powiatowy, samorządy gminne	- ilość aktualizacji,
4.8 Realizacja programów aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków krajowych i unijnych.	2023-2027	PUP, PCPR, samorządy gminne, samorząd powiatowy	- liczba osób niepełnosprawnych, które wzięły udział w projektach aktywizacyjnych, - kwota środków wydatkowana na zadanie.

VI. Monitoring i ewaluacja programu:

Głównym instrumentem monitoringu Programu będą coroczne sprawozdania z realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych za dany rok kalendarzowy. Monitorowania i oceny realizacji Programu dokonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy Powiatowego Urzędu Pracy.

VII. Źródła finansowania programu:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- budżet samorządu powiatowego,
- budżet samorządów gminnych,
- budżet Unii Europejskiej,
- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- udział własny beneficjentów,
- środki własne organizacji pożytku publicznego.

VIII. Podsumowanie:

Opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 – 2027 stanowi kolejny dokument strategiczny, który wskazuje konkretne działania na rzecz osób niepełnosprawnych, mające na celu poprawę jakości życia a także pomoc dostosowaną do rzeczywistych potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.

Realizacja zadań określonych w Programie uzależniona będzie w dużym stopniu od możliwości finansowych jednostek samorządowych i innych podmiotów działających w obszarze osób niepełnosprawnych. Ważną rolę odgrywają również sami adresaci programu, tj. osoby niepełnosprawne i ich rodziny, gdyż od ich aktywnej postawy zależeć będzie powodzenie realizacji zamierzonych działań.

Program ma charakter otwarty, zatem z uwagi na zmieniającą się rzeczywistość społeczną koniecznym staje się reagowanie na pojawiające się problemy i wyzwania, a w konsekwencji wprowadzenie zmian i nowych rozwiązań.